

Csicskás. A mai világháború keleti arcvonalán jártaktól hallottam a *csicskás* szót. Mivel nem értettem, figyelni kezdtem rá. Megállapítottam, hogy 'tishti szolga' a jelentése, és azt a fogalmat fejezi ki, amelyet a régi, közös hadsereg idején *privadiner* szóval jelöltünk. Eleinte azt hittem, hogy a *csicskás*-t a mostani háború termelte, de a nyomozásban tovább haladva rájöttem, hogy már az előző világháború előtt is használatos volt. Akkor is a közös hadsereg magyar részeiben használták a fegyvert nem viselő és csak házimunkát végző tishti szolga megjelölésére. Számos szóbeli közlésből megtudtam, hogy *csicska* volt a neve annak a V alakú piros paszománynak, amelyet az ilyen katona zubbonya ujjának elején viselt, s amelynek *Offiziersdienersborte* volt a német hivatalos neve. A *csicska*, *csicskás* szavakat a magyar nyelv szókincsét felölelő művekben sehol sem találtam. (A MTsz.-ban van ugyan *csicsa* 'malac' honti, *csicsa* 'ostoba ügyetlen, vén ember' pápai tájszó; az EtSz. pedig említi a *csicsa* 'csacsi' szót, és szól arról is, hogy lehet az *István* tréfás kicsinyítője, de mindezek nyilvánvalóan nem ide tartoznak.) Kétségtelen, hogy a *csicskás* az említett paszomány nevéből származik. De miért hívják így e paszományt? A szó hangalakja bizonyos mértékig szláv nyelvelemekre emlékeztet. Mint-hogy a monarchia hadseregében a cseh, tót, ruszin, horvát, szerb, bolgár, lengyel és egyéb nyelveknek jelentős szerep jutott, ésszerű volna e nyelvekben olyan szót keresni, amely valamilyen okon annak a paszománynak nevet adhatott. A szó maga most már magyar, katonáink széltében éneklik, hogy „Elmennék a babám mellé *csicskás*nak.”

HARSÁNYI ZSOLT.